

Notat om aftenskolernes økonomiske situation

*Dansk Folkeoplysnings Samråds sekretariat
Senest ajourført 5. april 2011*

Indhold:

- Kommunerne bliver ved med at spare på aftenskolerne
- Kommunerne forskelsbehandler borgerne
- Udkants Danmark rammes særlig hårdt
- Voksenuddannelsescentrene (VUC) driver aftenskolevirksomhed
- VUC underbyder aftenskolerne ved hjælp af statsstøtte
- Løsningsforslag

Danish Adult Education
Association

Gl. Kongevej 39 E, 2.tv.
DK 1610 København V

Telefon
+45 33 15 14 66

Telefax
+45 33 15 09 83

www.dfs.dk
dfs@dfs.dk

Notat om aftenskolernes økonomiske situation

I forbindelse med arbejdet i regeringens folkeoplysningsudvalg har Dansk Folkeoplysnings Samråd indsamlet en række oplysninger om aftenskolernes økonomiske situation. Oplysningerne tilgik udvalget i forskellige rapporter og arbejdsrapporter.

I dette notat har vi samlet disse informationer og opdateret dem med nyest tilgængelige tal.

Kommunerne bliver ved med at spare på aftenskolerne

Fra 2002 til 2011 har aftenskolerne mistet 46,4 % af den støtte, de modtager fra kommunerne. I 2002 blev der i alle landets kommuner brugt 625,9 millioner kr., og i 2011 vil det være 335,6 mio. kr.

Den første store bid skyldes Folketingets ændring af tilskudsreglerne, som fik drastiske konsekvenser i 2003.

Men efterfølgende har kommunerne år for år fjernet nye bidder af tilskuddet. Fra 2003 til 2011 faldt det samlede kommunale tilskud til folkeoplysende voksenundervisning med 22,1 %.

Regnskab 2002: 625,9 mio. kr.

Regnskab 2003: 431,0

Regnskab 2004: 405,6

Regnskab 2005: 395,1

Regnskab 2006: 377,6

Regnskab 2007: 370,8

Regnskab 2008: 359,1

Regnskab 2009: 350,2

Regnskab 2011: 335,6 (beregnet¹)

(Opgørelse over kommunale udgifter på konto 372, folkeoplysende voksenundervisning, fra Kommunernes Landsforening. 2011-faste priser)

Når kommunerne skærer i tilskuddet til aftenskolerne får det en eller flere konsekvenser:

- Deltagerbetalingen bliver højere og/eller
- Udbuddet bliver mindre og/eller
- Kvaliteten bliver dårligere

¹ For at kunne angive procentudviklingen helt frem til 2011, hvor vi ikke har regnskabstal for de to sidste år, har vi beregnet faldet fra budget 2009 til 2011 (4,2 %). Derefter har vi trukket 4,2 % fra regnskabstallet for 2009. Dermed er vi nået frem til et sandsynligt tal for, hvor meget kommunerne tilsammen kommer til at bruge i år.

Danish Adult Education
Association

G1. Kongevej 39 E, 2.tv.
DK 1610 København V

Telefon
+45 33 15 14 66

Telefax
+45 33 15 09 83

www.dfs.dk
dfs@dfs.dk

Kommunerne forskelsbehandler borgerne

Der er meget stor forskel i kommunernes udgifter til folkeoplysende voksenundervisning. En beregning på basis af budget-tallene for 2011 viser:

- Den kommune, som afsætter flest kroner til formålet, bruger 20 gange så mange kroner pr. indbygger (140 kr.) som den kommune, der bruger mindst (7 kr.) pr. indbygger. Landsgennemsnittet er 61 kr.

Men der er ikke bare tale om to ekstreme kommuner i hver sin ende af spekteret. Undersøgelsen viser også:

- De ti kommuner, som afsætter flest penge til formålet, bruger i gennemsnit 117 kr. pr. indbygger, mens de ti kommuner, som afsætter mindst, i gennemsnit bruger 16 kr. pr. indbygger, det vil sige knap 15 procent.

Forskellene i kommunale tilskud betyder enten, at borgerne i én kommune må betale langt mere for det samme aftenskolekursus end borgerne i nabokommunen, og/eller at udbuddet af aftenskolekurser er lavere i den ene kommune end i den anden.

Udkants Danmark rammes særlig hårdt

I de mindre befolkede kommuner, det såkaldte Udkants Danmark, er aftenskolerne ofte et af de eneste tilbud om læring og et aktivt fritidsliv, som borgerne har til rådighed.

I januar-februar 2011 gennemførte DFS en undersøgelse, der viste, at i 97 ud af landets 98 kommuner tilbyder aftenskoler, der er tilknyttet et af landets fem store oplysningsforbund (AOF, FOF, LOF, DOF, NETOP), aktiviteter.

Desuden viste undersøgelsen, at i 91 af kommunerne har mindst tre af disse fem oplysningsforbund en eller flere aktive aftenskoler.

Men netop i disse områder rammes aftenskolerne ekstra hårdt af den kommunale vilkårlighed. Den kommunale støtte pr. indbygger ligger kun på halvdelen af landsgennemsnittet (30,54 kr./60,99 kr.).

Denne forskel vokser år for år. Mens aftenskolerne i gennemsnit mistede 5,5 procent fra 2007 til 2009, faldt de kommunale tilskud i Udkants-Danmark med 13,3 procent (regnskabstal).

	Udvikling i kommunal støtte fra 2007 til 2009 (regnskabstal)*	Kommunal støtte pr. indbygger (budget 2011)
Gennemsnit hele landet	- 5,5 %	60,99 kr.
Gennemsnit udkants-Danmark ¹	- 13,3 %	30,54 kr.

¹ Udkants-Danmark er her de 29 kommuner, regeringen definerede som udkantskommuner i forbindelse med en revision af planloven i efteråret 2010.

Danish Adult Education Association

Gl. Kongevej 39 E, 2.tv.
DK 1610 København V

Telefon
+45 33 15 14 66

Telefax
+45 33 15 09 83

www.dfs.dk
dfs@dfs.dk

Der findes ikke regnskabstal efter 2009. Men budgettallene tyder på, at gabet fortsætter med at vokse. Fra 2009 til 2011 mistede aftenskolerne i gennemsnit 7,6 procent, mens støtten til aftenskolerne i Udkants Danmark faldt med 15,8 procent.

	Udvikling i kommunal støtte fra 2009 til 2011 (budgettal)
Gennemsnit hele landet	- 7,6 %
Gennemsnit udkants-Danmark ¹	- 15,8 %

Danish Adult Education Association

Gl. Kongevej 39 E, 2.tv.
DK 1610 København V

Telefon
+45 33 15 14 66

Telefax
+45 33 15 09 83

www.dfs.dk
dfs@dfs.dk

Voksenuddannelsescentrene (VUC) driver aftenskolevirksomhed

VUC blev skabt som et tilbud til voksne, der ønsker at forbedre deres kompetencer, så de med et nyt eksamensbevis kan fortsætte i uddannelsessystemet eller få et bedre udgangspunkt på arbejdsmarkedet. Aftenskolerne skal være et tilbud til den fritids- og interessebaserede læring, hvor eksamen ikke er relevant.

Men virkeligheden er en anden. Over halvdelen af VUC's kursister på Almen Voksenuddannelse og HF-enkeltfag er ikke interesserede i eksamen, viser nye tal.

Tallene dokumenterer, at en meget stor del af VUC's aktivitet ikke giver deltagerne formelle kompetencer. VUC har koloniseret aftenskolernes kerneområde.

Af Undervisningsministeriets statistik for voksen- og efteruddannelserne i skoleåret 2008-09 (de senest offentliggjorte tal) fremgår det:

- 79 % af alle VUC's fuldførende AVU-kursister går ikke til eksamen
- 25 % af alle VUC's fuldførende HF-enkeltfagskursister går ikke til eksamen
- Samlet bliver det, at 58 % af alle VUC's fuldførende HF-enkeltfags- og AVU-kursister ikke går til eksamen

(Kursister, som springer fra før tiden, og kursister, som dumper til eksamen, er ikke medregnet)

Bl.a. med det formål at ændre denne skævvridning af VUC's aktiviteter indførte Folketinget i december 2010 fuld deltagerbetaling for personer med videregående uddannelse og en forhøjet deltagerbetaling for

¹ Udkants-Danmark er her de 29 kommuner, regeringen definerede som udkantskommuner i forbindelse med en revision af planloven i efteråret 2010.

efterlønnere og pensionister. Men ændringen adresser ikke det reelle problem, fordi:

- Højtuddannede kan også have behov for eksamen på nye felter
- Højtuddannede udgør kun 12,6% af de, der fuldfører uden eksamen
- 60+ borgerne udgør kun 26 % af de VUC-kursister, der fuldfører uden at gå til eksamen, og blandt 60+ borgerne er et (ukendt) antal *ikke* efterlønnere eller pensionister.

VUC underbyder aftenskolerne ved hjælp af statsstøtte

Når VUC over en årrække har kunnet bryde den oprindelige arbejdsdeling og overtage en stor del af aftenskolernes traditionelle virksomhed, skyldes det, at VUC modtager langt højere offentligt tilskud pr. kursist:

- Aftenskolerne modtager et kommunalt tilskud på *maximum* en tredjedel af udgiften. Som det fremgår ovenfor har dette tilskud over en årrække været drastisk faldende
- VUC modtager et statsligt taxameter på 75.600 kr. pr. årselev (2008-tal)

I praksis betyder det, at VUC kan tilbyde den samme type kursus til kursister, som ikke ønsker at tage eksamen, langt billigere end aftenskolerne. Et eksempel:

I VUC-regi udbydes (2009) i Århus faget Engelsk C for kr. 400 for ca. 75 lektioner af 60 minutter. Det giver en timepris pr. deltager på mellem kr. 4 og 5.

Et engelskkursus i aftenskolereg i Århus vil koste kr. 840 for 24 lektioner af 45 minutter, og her til skal lægges kr. 150 i materialer, hvilket er gratis hos VUC. Timeprisen i aftenskolereg i bliver ca. kr. 55 pr. deltager.

Deltagernes udgift i aftenskoler er således 10 til 12 gange højere end i VUC. Efter den seneste lovændring (december 2010) vil denne prisforskel stadig være gældende for to tredjedele af de VUC-kursister, der fuldfører uden at gå til eksamen. Påvirket vil kun være:

- personer med videregående uddannelse (12,6 %)
- efterlønnere/pensionister (mindre end 26 %), og for disse vil VUC's deltagerbetaling stadig være lavere end aftenskolernes for det samme kursus, selv om forskellen mindskes.

På grund af disse prisforskelle kan VUC i stort omfang tiltrække kursister, som hører hjemme i aftenskolerne – hvilket strider mod den arbejdsdeling, der var intentionen.

Når aftenskolerne tvinges til at afgive en stor del af deres basisaktiviteter, undergraves deres basis-økonomi. I kombination med den faldende kommunale støtte bringer det aftenskolernes overlevelse i fare, og det gør det umuligt at afsætte ressourcer til den type nye, innovative initiativer, som regeringens folkeoplysningsudvalg lægger op til.

Danish Adult Education
Association

Gl. Kongevej 39 E, 2.tv.
DK 1610 København V

Telefon
+45 33 15 14 66

Telefax
+45 33 15 09 83

www.dfs.dk
dfs@dfs.dk